

Krigsveteranen Harry Westrheim STØTTER NY HAMSUN-SAK

BODØ: Krigsveteranen, forfatteren og NRK-mannen Harry Westrheim støtter Hamsun-familiens ønske om å gjenoppta landssviksaken mot Knut Hamsun: – Det er modig gjort av å reise denne diskusjonen nå. Hamsun bør frikjennes, sier Westrheim.

GEIR JOHNSEN

– Det skal et sterkt mot til å be om at saken gjenopptas. Men vi har godt av å se på landssvikdommen mot Hamsun på nytt. Den gamle mannen fikk en altfor hard omgang, mener Westrheim.

Han ble begeistret over Hamsuns bøker lenge før krigen, men innrømmer at gleden over Hamsuns penn kjølnet i krigsårene. Da var han selv aktiv motstandsmann i etterrettingsorganisasjonen XO. Westrheims gruppe risikerte livet ved å kartlegge og fotografere tyske anlegg i Narvik.

En innsats Harry Westrheim fikk Kong Olavs deltakermedalje for. Senere har han skrevet flere bøker, blant annet sammen med Dag Skogheim, om kampene i Nordland i 1940.

Nye sak

Krigsveteranen og den tidligere distriktssjefen for NRK Nordland mener det både er rettfærdig og fornuftig med en ny sak om Knut Hamsuns rolle under krigen.

– Vi blir aldri ferdige med saken mot Hamsun. Var han landsforræ-

Veteran. Harry Westrheim fikk medalje for sin innsats under krigen. Nå støtter han kravet om at landssviksaken mot Knut Hamsun må gjenopptas. FOTO: GEIR JOHNSEN

der eller ikke? Jeg mener dommen den gang kom på grunn av hat og at nasjonen følte seg sviktet av sin store dikter, sier han og viser NP sitt bibliotek med en meter Hamsun i hyllene.

Han trekker frem bøker og pamfletter som alle bidrar til å kaste litt lys over dikteren som fortsatt blir lest verden over.

– Man følte at Hamsun skulle stått imot og ikke gått til fienden. Nå tror jeg vi har godt av å se på Hamsun-saken på nytt, sier Westrheim.

– Hvorfor har vi godt av en ny Hamsun-sak?

– Fordi vi kan få et sunnere og

roligere forhold til en av verdenshistoriens store forfattere.

For streng

Hamsuns navn ble funnet i Quisling-partiets medlemslister. Spørsmålet om forfatteren var medlem i NS ble et av de sentrale punktene i saken mot ham. Men Knut Hamsun benektet at han noen gang meldte seg inn.

– Jeg tror ham. Hamsun var egenrådig og halstarrig og ville ikke passet inn i noe parti. Han tilhørte en annen tid, mener Westrheim. Gjennom samtalen forteller han anekdoter, legger ut om Hamsuns romanfigurer og

tidfester historiske begivenheter som et levende leksikon.

Vår 83 år gamle vert er eldre enn Knut Hamsun var da krigen brøt ut. Det får NP til å spørre:

Ingen olding

– Hvis Hamsun var en gammel tulling som kunne hylle Hitler uten å vite hva han gjorde, hvorfor skal vi høre på deg som er like gammel?

Harry Westrheim ler høyt. Han var en ung mann da Hamsun måtte stå til rette. Dengang stilte han seg likegyldig til det hele. Nå er det noe annet.

– Det handler om helse og det liv

du har levd. Hamsun var nesten døv og så dårlig. Landet var okkupert, og informasjonen han fikk, var farget av omgivelsene, sier Westrheim og mener høy alder i seg selv ikke er grunn til fratak, tra egne gjerninger.

– Vi må spørre oss: Hvem fikk Hamsun til å skrive nekrolog for Hitler en uke før nazistenes kapitulasjon? Og hvorfor trykte Aftenposten den? De visste at tyskerne tapte, men hvorfor brukte man Hamsun på denne måten, spør Westrheim.

– Viktig spørsmål

BODØ: Ivan Kristoffersen, en av Nord-Norges fremste samfunnsdebattanter, ser gode grunner for at landssviksaken mot Knut Hamsun kommer opp på nytt.

Den tidligere Nordlys-redaktøren, som nå underviser ved Høgskolen i Bodø, mener at en ny Hamsun-rettsak vil reise flere viktige spørsmål.

– Det kan være gode grunner for at saken reises på nytt. Knut Hamsun ble gjenstand for en svært kontroversiell psykiatrisk undersøkelse. Det ville absolutt vært interessant å prøve denne siden av

saken på nytt, sier Kristoffersen til VG.

Han har ingen formening om hvilket juridisk grunnlag en ny sak skal bygges på, og han advarer mot å gi Knut Hamsun særbehandling.

– Skal Knut Hamsuns sak prøves på nytt, må det få konsekvenser for en rekke andre tilsvarende saker, mener Ivan Kristoffersen.

«Skjemmet rettsoppgjør»

BODØ: Tidligere statsminister Per Borten (85) mener Knut Hamsun ble offer for strømninger i tiden da han ble dømt som landssviker.

GEIR JOHNSEN

Borten husker godt rettsaken mot Hamsun og sine reaksjoner den gang:

– Jeg hadde en følelse av at det var tidsbestemt opportuniste som råde. Hamsun var en veldig fremstående kulturpersonlighet

som det var viktig for noen å få dømt, sier Borten.

Tilfeldigheter

Han mener det var mange tilfeldigheter som avgjorde hvem det ble reist sak mot etter krigen, og hvem som gikk fri: – Vi så jo etter hvert hvordan straffeutmålingen kom på glid. Enkelte gikk helt fri, mens andre ble dømt.

Paradoksene er mange. Vi hadde for eksempel en rådmann som oppfordret folk til å dra på tyskerarbeid på Værnes flyplass ennå mens kampene pågikk i Nordland! – O.C. Gundersen ble aldri straffet

for dette. Han ble justisminister og senere ambassadør i Moskva, sier Borten.

Omkamp

Vanskelighetene vil være mange ved en ny rettsbehandling av en 50 år gammel sak. Men Borten mener det ikke vil være umulig. – Vi ser parallellen i Tyskland nå. Rettsakene mot koryfeene i Stasi går sin gang, selv om drapene ved muren ligger mange ti-år tilbake.

– Når vårt krigsoppgjør kaller seg noe så krevende som et rettsoppgjør, må det også være et rettsoppgjør i

Begått urett. Tidligere statsminister Per Borten forstår Hamsun-familiens ønske om å få saken mot Knut Hamsun gjenopptatt.

ARKIVFOTO

gavnet. Er det begått urett mot Hamsun forstår jeg familiens ønske om at den skal rettes opp, sier Per Borten.